

Neobyčejně rozsáhlá magisterská práce Šárky Lenochové nezapře souvislost s jejím zájmem o dějiny Prahy a zároveň s badatelským zaměřením Mileny Bartlové, která diplomantku vedla. Nápisy nad jednadvaceti bystami ve svatovítském triforiu jsou neobyčejně aktuálním a atraktivním badatelským tématem zvláště poté, co zesnulá archivářka Marie Kostílková oživila a umocnila (roku 1995 v ČT a roku 1999 v odborném tisku) starší Kletzlovu hypotézu o jejich nepůvodnosti a o falzátorské účasti Václava Hanky a Františka Horčíčky při vzniku jejich dnešní podoby. Problém originálnosti a stáří nápisů je také předmětem předložené diplomové práce a dozajista nosným tématem, hodným zkušeného a mezioborově založeného badatele - medievisty, ovládajícího faktograficky detailně nejen období pozdního středověku, ale rovněž dějiny umění, paleografii, epigrafiku a textologii se zaměřením na středolatinšské texty. Tím větší obdiv zaslouží odvaha a verva, s nimiž se autorka do obtížného úkolu pustila, opírajíc se o cenné rady několika konzultantů, mezi kterými postrádám paleografa formátu Pavla Spunara či Ivana Hlaváčka.

Pominu-li druhou, přece jen poněkud školsky pojatou kapitolu o dějinách Svatovítské katedrály (prozrazující ovšem dobrou orientaci v relevantní vědecké literatuře), spočívá těžiště vlastního výzkumu v nové rekonstrukci a rozborech všech jednadvaceti nápisů, doprovázejících bysty příslušníků lucemburské dynastie (včetně manželek českých králů), pražských arcibiskupů, ředitelů stavby Svatovítského chrámu i obou jeho prvních architektů. Vše je vzorně dokumentováno (transliterace, transkripce i překlady nápisů do nové češtiny; zájemce se může ve fotopřílohách seznámit s nynějším stavem i „čtením“ Josefa Dobrovského) a navíc diplomantka evidovala (snad v úplnosti) faktografické chyby, obsažené v jednotlivých nápisech. Odvedla tak bez nadsázky plnohodnotný badatelský výkon, o který se může opřít i další výzkum. Její zjištění, že nápisy v současné podobě nevznikly před rokem 1389, lze sotva zpochybnit. Neméně přijatelný je autorčin názor o sotva slučitelném obsahu nápisů s memoriální intencí, již současné bádání předpokládá jako rozhodující důvod vzniku výtvarně pozoruhodných byst.

Naproti tomu jako „výstřel do prázdna“ vyznívá blíže nezdůvodněné mínění, že nápisy v nynější podobě pocházejí z doby vlády Rudolfa II., tedy z let 1576 - 1611 (Rudolf sám ovšem sídlil v Praze až od roku 1583). Paleografická analýza, kterou v práci postrádám, by však, pokud mohu „od oka“ soudit, dala spíše za pravdu Jaromíru Homolkovi, datujícímu nápisy do časů panování Vladislava Jagellonského. Podle mého mínění není vyloučena ani možnost, že nápisy byly obnoveny či doplněny péčí pražské kapituly v letech 1440 - 1448, resp. 1453 - 1468, kdy kapitula sídlila na Hradě a programově se

hlásila k době Karla IV. jako protiváze následného husitského rozvratu. Tomu by napovídala i nápadně malá pozornost věnovaná Václavu IV., považovanému v katolickém prostředí za hlavního viníka úpadku církve, i jeho matce Anně Svídnické, údajně (nikoliv ve skutečnosti) pocházející z Bosny, spjaté v dobovém povědomí s bogomilským kacířstvím. Ale i toto jsou jen domněnky, jejichž nosnost může, jak Lenochová správně konstatuje, potvrdit či vyvrátit moderní chemická analýza v kombinaci s paleografickým a historickým rozbořem. Ale ani potom nemusí být situace úplně jasná, neboť faktografické chyby se běžně objevují i v kronikářských textech, napsaných pouhých deset až dvacet let po popisovaných událostech.

Do diplomové práce se přirozeně vloudily též dílčí chyby a formulační nepřesnosti, které zde evidují nikoliv z oponentské jízlivosti, nýbrž s cílem odstranit je pro případné další využití textu. Tak již není brána za nepochybnou Třeštíkova datace založení Pražského hradu kolem roku 880, pražské biskupství nebylo zřízeno u kostela sv. Jiří, Pražský hrad byl husity obsazen až v červnu 1421 (v létě 1420 poničil katedrálu Zikmund), na tympanonu u kostela Panny Marie Sněžné jsou zobrazeni Karel IV. a Blanka z Valois, nikoliv, jak se domnívalo starší bádání, Karel a Jan Lucemburský, Václav IV. je zobrazen v triforiu v jinošském, nikoliv v „dětském“ věku (s. 52), Zap se jmenoval Karel Vladislav, nikoliv, jak uvádí autorka, Karel Václav, na s. 76 zjišťuji v datech narození Matyáše z Arrasu nevykorigované překlepy, k zamýšlené bitvě u Bouvines roku 1340 nakonec nedošlo, Zikmund Lucemburský se běžně tituloval jako dalmátský král, v letech 1377 – 1463 pak existovalo i království bosenské (viz s. 124), teze o neznalosti češtiny mohučským arcibiskupem je starší, Karel IV. ji jen účelově oživil, na s. 139 chybí nejnovější literatura k mansionářům, citát z pohřební řeči Jana Očka fungoval jako náhrobní nápis, na s. 152 jde i o problém určení počátku dne (rozhraní dne a noci; záleží na tom, v kterou hodinu dotyčná zemřela). Několik málo gramatických chyb jsem tužkou poznamenal přímo do práce.

Na závěr si neodpustím malou poznámku subjektivního zabarvení. Mám upřímnou radost, že alespoň v závěru studia splatila Šárka Lenochová dluh svému nespornému nadání.

Závěr: Autorka nemohla v stávající situaci přinést definitivní řešení datace nápisů v triforiu Svatovítské katedrály, neboť takový úkol vyžaduje uvolnění patřičných financí z rozpočtu Kanceláře prezidenta republiky a spolupráci špičkových odborníků, včetně chemiků. Se zadáním se však vyrovnala na vysoké úrovni, prokázala orientací v celé řadě disciplín a podala velmi dobrou edici nápisů i jasné shrnutí dosavadního poznání. Proto diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou výborně.

V Praze 28. 12. 2005

prof. PhDr. Petr Čorňej, DrSc.